

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
Direcció General del Patrimoni Cultural
Àrea de Coneixement i Recerca
Centre d'Informació i Documentació del Patrimoni Cultural

1381

Memòria de l'excavació arqueològica "Sanavastre" (Sanavastre, Das, La Cerdanya)

Oriol Mercadal i Fernández

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

SUMARI

Antecedents	1
Situació geogràfica	1
Intervenció	1
Conclusions	1
Recomanacions	2
Planimetria	3
Il·lustracions	4
Inventari dels materials	9
Resum entregat per a l'anuari 1991-1992	11

ANTECEDENTS

Durant el mes de maig de 1992, la senyora Mia Botey -aficionada a l'Arqueologia i propietària d'una segona residència al poble d'Alp- ens posà en coneixement de l'existència d'un tall efectuat per l'arranjament d'un camí veïnal, a la sortida del poble de Sanavastre en direcció oest; és a dir, vers Mosoll. Ella havia observat un nivell de color fosc del que procedia algun fragment ceràmica caigut.

Després de verificar l'existència del citat nivell varem decidir de fer una petició d'actuació d'urgència als Serveis Territorials, representats en la persona de la sra. Aurora Martin. A fi i efecte d'esbrinar de que es tractava amb exactitud i decidir la necessitat d'una actuació més extensa se'ns concedí un permís a desenvolupar durant el mes de juny.

SITUACIÓ GEOGRÀFICA

Les estructures es localitzen a uns 1100 m s.n.m., just a la sortida del nucli de Sanavastre en direcció oest, a tocar el camí i els camps on es localitzen les galeries de les mines de lignit, conegudes tant per l'extracció del carbó com per la localització d'abundants fòssils animals i vegetals.

INTERVENCIÓ

Les contínues pluges i la necessitat d'intervenir en la plaça de St. Agustí de Puigcerdà -donat que s'havia de construir un aparcament subterrani i l'actuació era immediata- no permeteren treballar més que tres dies del mes de juny.

El primer que es portà a terme va ser la neteja del tall estratigràfic per tal d'observar amb claredat si existien estructures en el nivell antròpic detectat.

A continuació, el citat tall (alçat-secció) fou dibuixat i fotografiat, individualitzant-se els estrats geològics/nivells arqueològics. Igualment es va fotografiar la relació entre la terrassa on es situa el jaciment i la més antiga, sobre la que se recolza.

Finalment, s'intentà obrir una cala de 2x2m que abastés tota l'amplada d'una de les estructures localitzades i permetés, alhora, de veure la relació entre les dues terrasses.

Vàrem demanar una pala mecànica per tal d'aixecar el nivell superficial superposat, el qual tenia més d'un metre d'alçada. Aquesta ens fou facilitada, molt gentilment, pel sr. Isidre Forga ? però, malauradament no vam poder emprar-la per les causes ja apuntades.

CONCLUSIONS

A. Es confirma l'existència d'un nivell antròpic on van ser localitzades dues estructures, en la part que va poder ser netejada.

B. Les citades estructures s'interpreten com a cubetes de combustió, tant per la seva morfologia com per l'existència de cendres i pedres afectades pel foc en ambdues. A més, restes ceràmiques, òssies i algun tovot.

C. Aparentment, el jaciment es localitza en una terrassa fluvial quaternària que es recolza sobre una altra més antiga -terciària- caracteritzada per argiles gris-blavoses on es troba el lignit, freqüent a la zona.

D. De la terrassa quaternària queda una superfície no massa gran però, intacta, on es factible localitzar el nivell citat i noves estructures.

E. Els pocs materials localitzats apunten una cronologia prehistòrica, emmarcable entre el Neolític i l'Edat del Bronze. Si bé resulta aventurat precisar quelcom més, ens decantem per un moment neolític i, potser, antic.

ANTECEDENTS

Durant el mes de maig de 1992, la senyora Mia Botey -afeccionada a l'Arqueologia i propietària d'una segona residència al poble d'Alp- ens posà en coneixement de l'existència d'un tall efectuat per l'arranjament d'un camí veïnal, a la sortida del poble de Sanavastre en direcció oest; és a dir, vers Mosoll. Ella havia observat un nivell de color fosc del que procedia algun fragment ceràmica caigut.

Després de verificar l'existència del citat nivell varem decidir de fer una petició d'actuació d'urgència als Serveis Territorials, representats en la persona de la sra. Aurora Martin. A fi i efecte d'esbrinar de que es tractava amb exactitud i decidir la necessitat d'una actuació més extensa se'ns concedí un permís a desenvolupar durant el mes de juny.

SITUACIÓ GEOGRÀFICA

Les estructures es localitzen a uns 1100 m s.n.m., just a la sortida del nucli de Sanavastre en direcció oest, a tocar el camí i els camps on es localitzen les galeries de les mines de lignit, conegudes tant per l'extracció del carbó com per la localització d'abundants fòssils animals i vegetals.

INTERVENCIÓ

Les contínues pluges i la necessitat d'intervenir en la plaça de St. Agustí de Puigcerdà -donat que s'havia de construir un aparcament subterrani i l'actuació era immediata- no permeteren treballar més que tres dies del mes de juny.

El primer que es portà a terme va ser la neteja del tall estratigràfic per tal d'observar amb claredat si existien estructures en el nivell antròpic detectat.

A continuació, el citat tall (alçat-secció) fou dibuixat i fotografiat, individualitzant-se els estrats geològics/nivells arqueològics. Igualment es va fotografiar la relació entre la terrassa on es situa el jaciment i la més antiga, sobre la que se recolza.

Finalment, s'intentà obrir una cala de 2x2m que abastés tota l'amplada d'una de les estructures localitzades i permetés, alhora, de veure la relació entre les dues terrasses.

Vàrem demanar una pala mecànica per tal d'aixecar el nivell superficial superposat, el qual tenia més d'un metre d'alçada. Aquesta ens fou facilitada, molt gentilment, pel sr. Isidre Forga ? però, malauradament no vam poder emprar-la per les causes ja apuntades.

CONCLUSIONS

A. Es confirma l'existència d'un nivell antròpic on van ser localitzades dues estructures, en la part que va poder ser netejada.

B. Les citades estructures s'interpreten com a cubetes de combustió, tant per la seva morfologia com per l'existència de cendres i pedres afectades pel foc en ambdues. A més, restes ceràmiques, òssies i algun tovot.

C. Aparentment, el jaciment es localitza en una terrassa fluvial quaternària que es recolza sobre una altra més antiga -terciària- caracteritzada per argiles gris-blavoses on es troba el lignit, freqüent a la zona.

D. De la terrassa quaternària queda una superfície no massa gran però, intacta, on es factible localitzar el nivell citat i noves estructures.

E. Els pocs materials localitzats apunten una cronologia prehistòrica, emmarcable entre el Neolític i l'Edat del Bronze. Si bé resulta aventurat precisar quelcom més, ens decantem per un moment neolític i, potser, antic.

ANTECEDENTS

Durant el mes de maig de 1992, la senyora Mia Botey -aficionada a l'Arqueologia i propietària d'una segona residència al poble d'Alp- ens posà en coneixement de l'existència d'un tall efectuat per l'arranjament d'un camí veïnal, a la sortida del poble de Sanavastre en direcció oest; és a dir, vers Mosoll. Ella havia observat un nivell de color fosc del que procedia algun fragment ceràmica caigut.

Després de verificar l'existència del citat nivell varem decidir de fer una petició d'actuació d'urgència als Serveis Territorials, representats en la persona de la sra. Aurora Martin. A fi i efecte d'esbrinar de que es tractava amb exactitud i decidir la necessitat d'una actuació més extensa se'ns concedí un permís a desenvolupar durant el mes de juny.

SITUACIÓ GEOGRÀFICA

Les estructures es localitzen a uns 1100 m s.n.m., just a la sortida del nucli de Sanavastre en direcció oest, a tocar el camí i els camps on es localitzen les galeries de les mines de lignit, conegudes tant per l'extracció del carbó com per la localització d'abundants fòssils animals i vegetals.

INTERVENCIÓ

Les contínues pluges i la necessitat d'intervenir en la plaça de St. Agustí de Puigcerdà -donat que s'havia de construir un aparcament subterrani i l'actuació era immediata- no permeteren treballar més que tres dies del mes de juny.

El primer que es portà a terme va ser la neteja del tall estratigràfic per tal d'observar amb claredat si existien estructures en el nivell antròpic detectat.

A continuació, el citat tall (alçat-secció) fou dibuixat i fotografiat, individualitzant-se els estrats geològics/nivells arqueològics. Igualment es va fotografiar la relació entre la terrassa on es situa el jaciment i la més antiga, sobre la que se recolza.

Finalment, s'intentà obrir una cala de 2x2m que abastés tota l'amplada d'una de les estructures localitzades i permetés, alhora, de veure la relació entre les dues terrasses.

Vàrem demanar una pala mecànica per tal d'aixecar el nivell superficial superposat, el qual tenia més d'un metre d'alçada. Aquesta ens fou facilitada, molt gentilment, pel sr. Isidre Forga ? però, malauradament no vam poder emprar-la per les causes ja apuntades.

CONCLUSIONS

A. Es confirma l'existència d'un nivell antròpic on van ser localitzades dues estructures, en la part que va poder ser netejada.

B. Les citades estructures s'interpreten com a cubetes de combustió, tant per la seva morfologia com per l'existència de cendres i pedres afectades pel foc en ambdues. A més, restes ceràmiques, òssies i algun tovot.

C. Aparentment, el jaciment es localitza en una terrassa fluvial quaternària que es recolza sobre una altra més antiga -terciària- caracteritzada per argiles gris-blavoses on es troba el lignit, freqüent a la zona.

D. De la terrassa quaternària queda una superfície no massa gran però, intacta, on es factible localitzar el nivell citat i noves estructures.

E. Els pocs materials localitzats apunten una cronologia prehistòrica, emmarcable entre el Neolític i l'Edat del Bronze. Si bé resulta aventurat precisar quelcom més, ens decantem per un moment neolític i, potser, antic.

ANTECEDENTS

Durant el mes de maig de 1992, la senyora Mia Botey -afeccionada a l'Arqueologia i propietària d'una segona residència al poble d'Alp- ens posà en coneixement de l'existència d'un tall efectuat per l'arranjament d'un camí veïnal, a la sortida del poble de Sanavastre en direcció oest; és a dir, vers Mosoll. Ella havia observat un nivell de color fosc del que procedia algun fragment ceràmica caigut.

Després de verificar l'existència del citat nivell varem decidir de fer una petició d'actuació d'urgència als Serveis Territorials, representats en la persona de la sra. Aurora Martin. A fi i efecte d'esbrinar de que es tractava amb exactitud i decidir la necessitat d'una actuació més extensa se'ns concedí un permís a desenvolupar durant el mes de juny.

SITUACIÓ GEOGRÀFICA

Les estructures es localitzen a uns 1100 m s.n.m., just a la sortida del nucli de Sanavastre en direcció oest, a tocar el camí i els camps on es localitzen les galeries de les mines de lignit, conegudes tant per l'extracció del carbó com per la localització d'abundants fòssils animals i vegetals.

INTERVENCIÓ

Les contínues pluges i la necessitat d'intervenir en la plaça de St. Agustí de Puigcerdà -donat que s'havia de construir un aparcament subterrani i l'actuació era immediata- no permeteren treballar més que tres dies del mes de juny.

El primer que es portà a terme va ser la neteja del tall estratigràfic per tal d'observar amb claredat si existien estructures en el nivell antròpic detectat.

A continuació, el citat tall (alçat-secció) fou dibuixat i fotografiat, individualitzant-se els estrats geològics/nivells arqueològics. Igualment es va fotografiar la relació entre la terrassa on es situa el jaciment i la més antiga, sobre la que se recolza.

Finalment, s'intentà obrir una cala de 2x2m que abastés tota l'amplada d'una de les estructures localitzades i permetés, alhora, de veure la relació entre les dues terrasses.

Vàrem demanar una pala mecànica per tal d'aixecar el nivell superficial superposat, el qual tenia més d'un metre d'alçada. Aquesta ens fou facilitada, molt gentilment, pel sr. Isidre Forga ? però, malauradament no vam poder emprar-la per les causes ja apuntades.

CONCLUSIONS

A. Es confirma l'existència d'un nivell antròpic on van ser localitzades dues estructures, en la part que va poder ser netejada.

B. Les citades estructures s'interpreten com a cubetes de combustió, tant per la seva morfologia com per l'existència de cendres i pedres afectades pel foc en ambdues. A més, restes ceràmiques, òssies i algun tovot.

C. Aparentment, el jaciment es localitza en una terrassa fluvial quaternària que es recolza sobre una altra més antiga -terciària- caracteritzada per argiles gris-blavoses on es troba el lignit, freqüent a la zona.

D. De la terrassa quaternària queda una superfície no massa gran però, intacta, on es factible localitzar el nivell citat i noves estructures.

E. Els pocs materials localitzats apunten una cronologia prehistòrica, emmarcable entre el Neolític i l'Edat del Bronze. Si bé resulta aventurat precisar quelcom més, ens decantem per un moment neolític i, potser, antic.

F. El resultat global és altament interessant, ja que es tractaria del primer hàbitat prehistòric localitzat al bell mig de la Plana, i planteja l'existència d'assentaments a l'aire lliure en un moment força antic. Fins ara, tot el conegut es restringia a llocs d'alçada (Llo) o coves (Fou de Bor, Olopte, etc.).

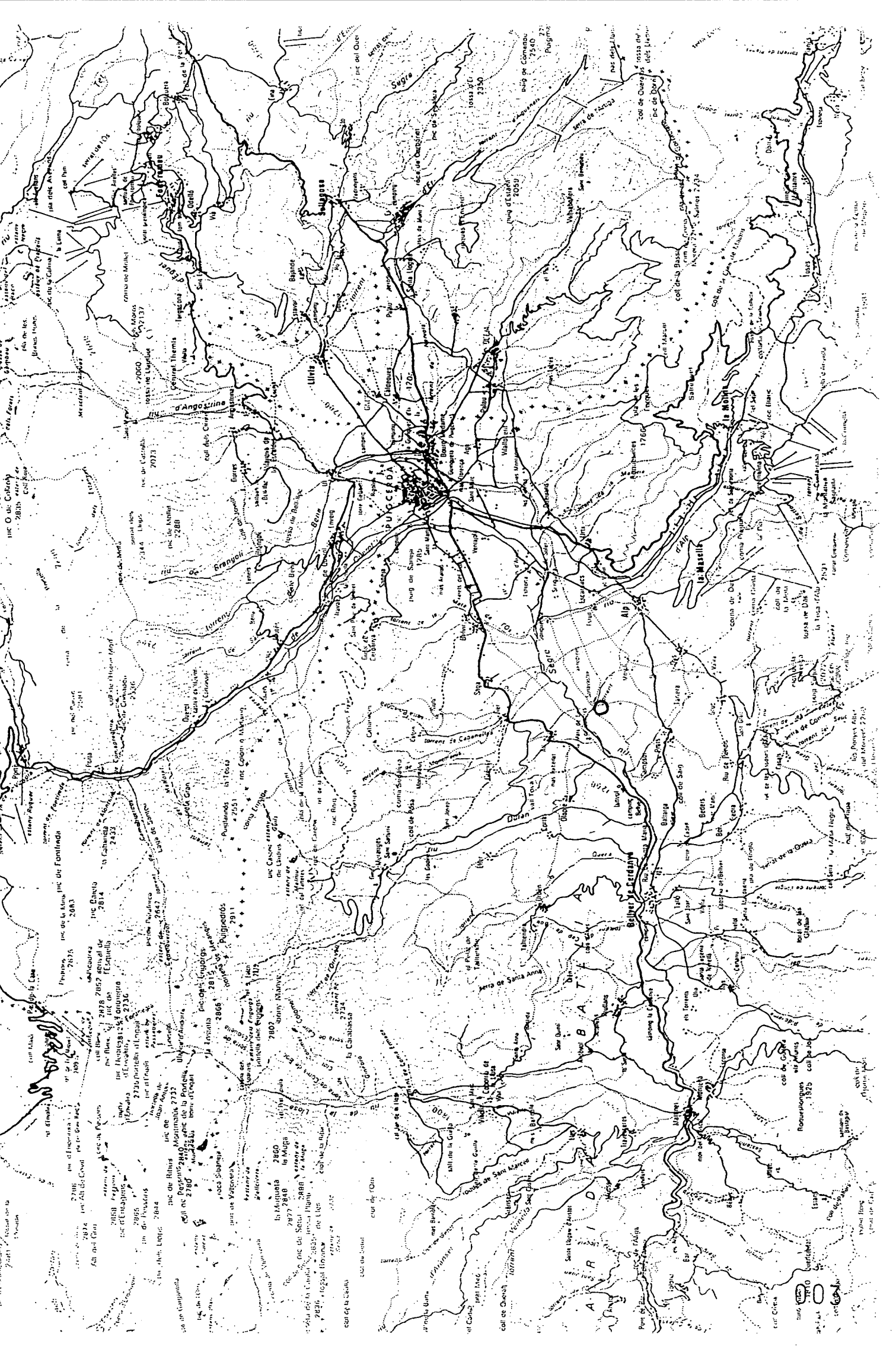
RECOMANACIONS

1. Continuar la intervenció d'urgència per tal d'acabar de definir i recuperar documentalment el jaciment, ara en un estat molt avançat de degradació.
2. Mirar de datar-lo de manera absoluta (C14 o altres).
3. Donat l'interès de l'Ajuntament de Das pel tema patrimonial, seria possible que participés en la subvenció de l'excavació.
4. Igualment, es poden difondre els resultats tot integrant-los en un projecte conjunt que vinculi els diversos elements del patrimoni municipal (església de Mosoll, Torreta de Das, mines de Sanavastre, Colecció-Museu de Das...).

F. El resultat global és altament interessant, ja que es tractaria del primer hàbitat prehistòric localitzat al bell mig de la Plana, i planteja l'existència d'assentaments a l'aire lliure en un moment força antic. Fins ara, tot el conegut es restringia a llocs d'alçada (Llo) o coves (Fou de Bor, Olopte, etc.).

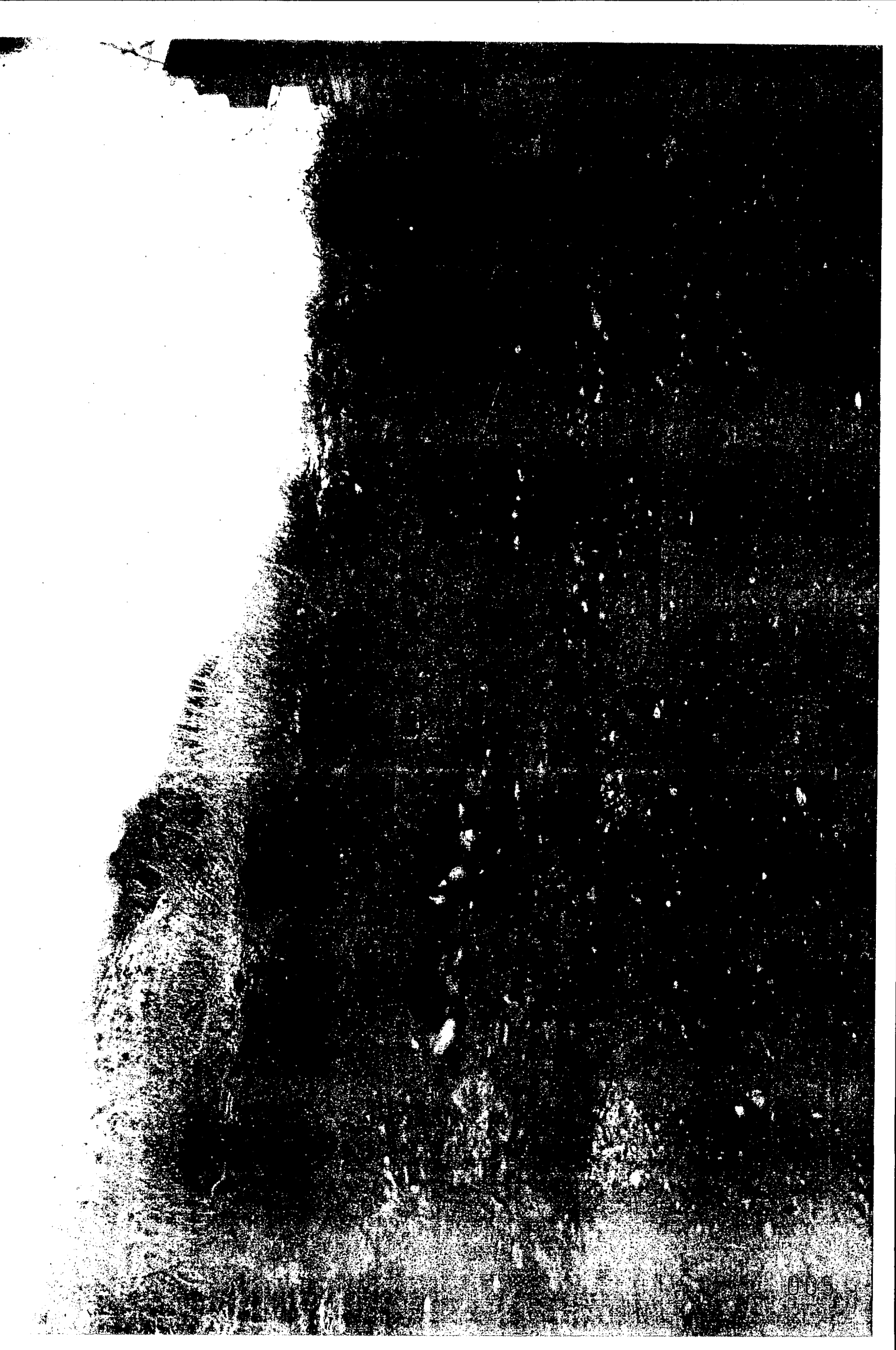
RECOMANACIONS

1. Continuar la intervenció d'urgència per tal d'acabar de definir i recuperar documentalment el jaciment, ara en un estat molt avançat de degradació.
2. Mirar de datar-lo de manera absoluta (C14 o altres).
3. Donat l'interès de l'Ajuntament de Das pel tema patrimonial, seria possible que participés en la subvenció de l'excavació.
4. Igualment, es poden difondre els resultats tot integrant-los en un projecte conjunt que vinculi els diversos elements del patrimoni municipal (església de Mosoll, Torreta de Das, mines de Sanavastre, Colecció-Museu de Das...).

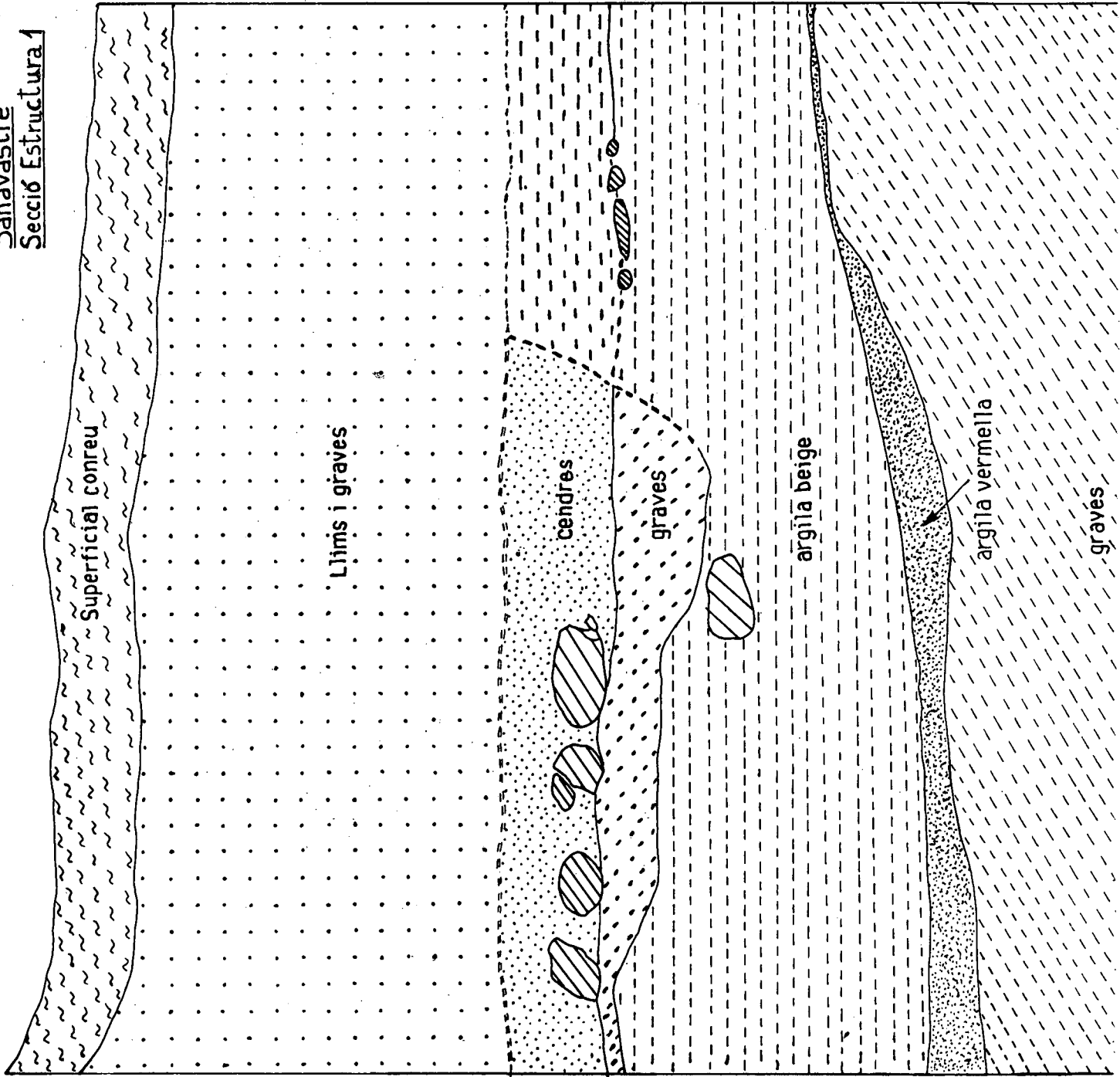

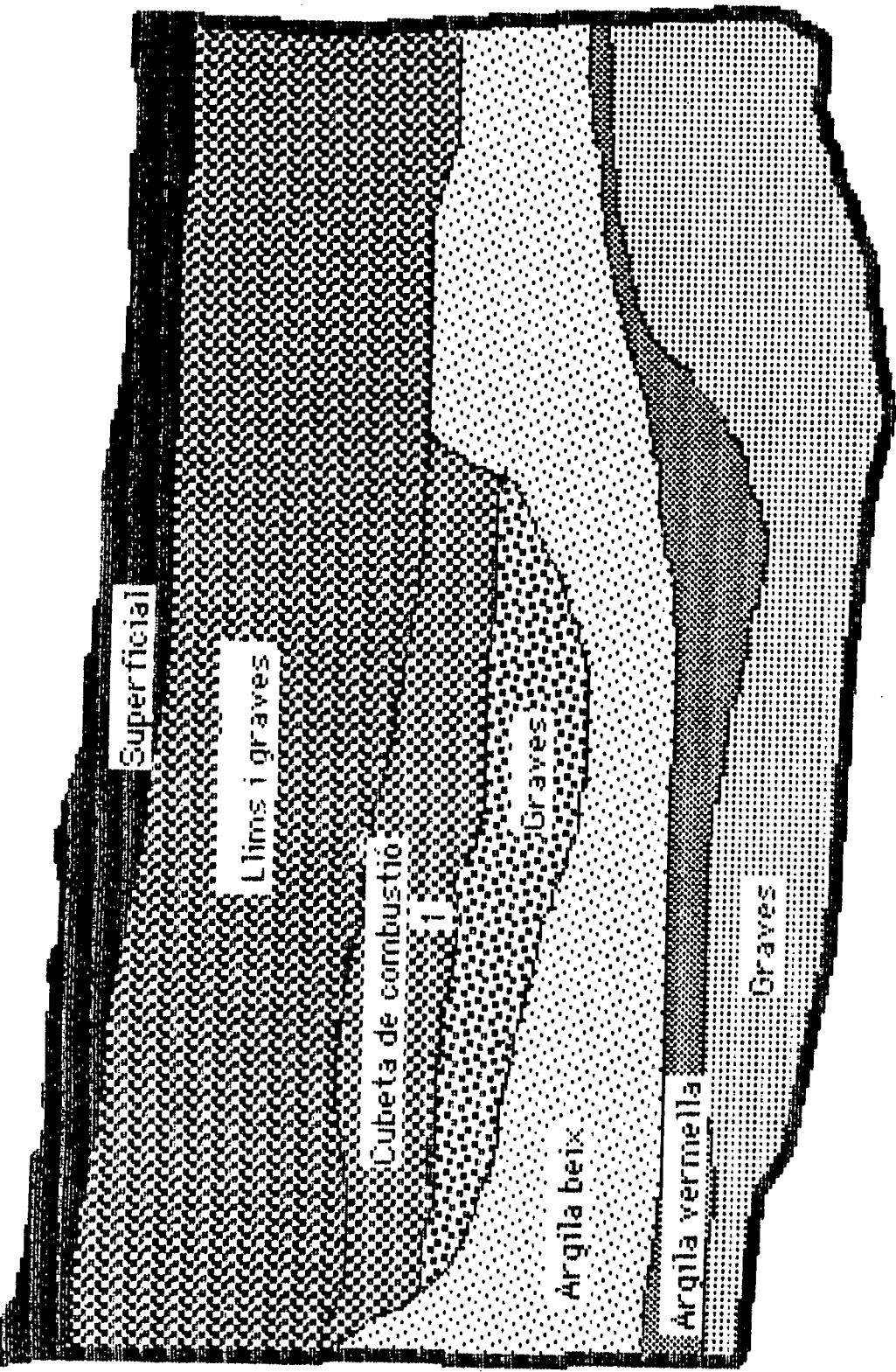
IL.LUSTRACIONS

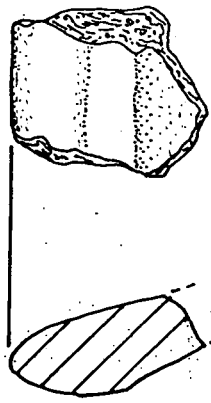
**FOTOGRAFIA
ALÇAT-SECCIÓ
CROQUIS
DIBUIX DELS MATERIALS**

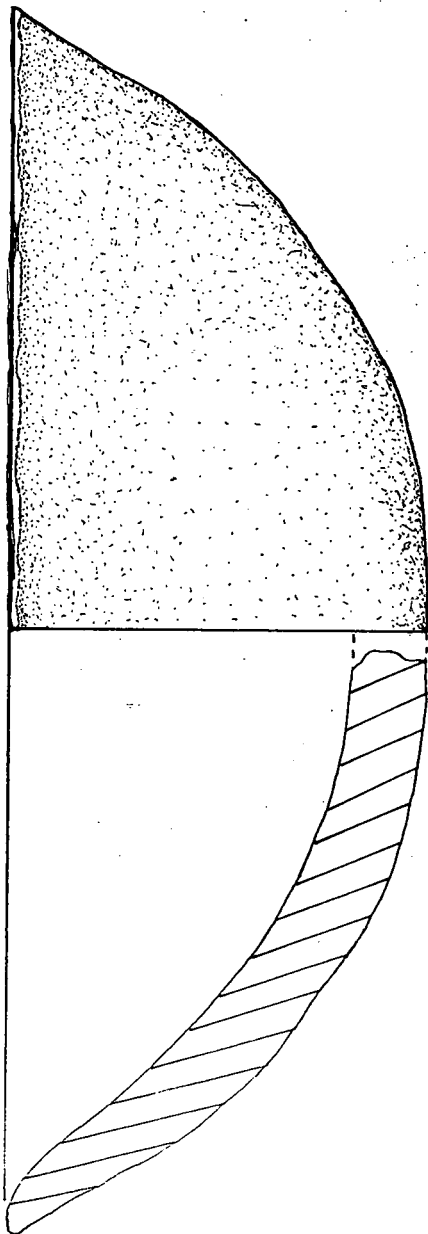
Sanavastre
Secció Estructural 1

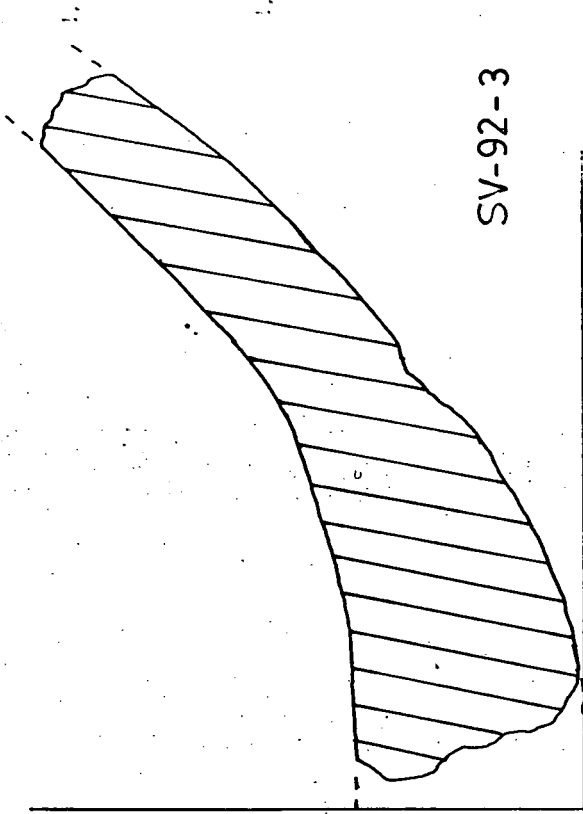

SV-92-1

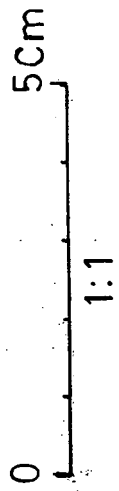

∅ 16 cm.

SV-92-2

SV-92-3

**INVENTARI
DELS
MATERIALS**

INVENTARI	SANAVASTRE 2	1992	Cuita	Observacions	Observacions
Sigla	Forma	Peça			
	CERÀMICA				
SV-92-1	Vora amb cordó	Escudella?	Oxidant	V. ametllada	Cordó rectangular aplicat
SV-92-2	Vora i cos	Escudella	Oxidant	Vora aprimada	
SV-92-3	Base	Tenalla	Oxidant	B. Convexa	Factura molt grollera. 4 fragments.
SV-92-	Informes	6 fragments	Oxidant	Sup. allisada	Factura grollera. Gruix: 6-12 mm
					Desgreixant: quars, feldespat i mica daurada
					Colors: ataronjat - beig - gris/negre
SV-92-	FAUNA	Diàfisi os llarg		Macrofauna	Húmer?
SV-92-	TOVOT	Informe		Ataronjat	Components vegetals
	CARBÓ	Mostra		1 petit	

**RESUM ENTREGAT
PER A L'ANUARI
1991-1992**

NOM DEL JACIMENT: Sanavastre II
TIPUS DE JACIMENT: Hàbitat
CRONOLOGIA: Neolític Antic?
ANY DE LA INTERVENCIÓ: 1992
TERME MUNICIPAL (COMARCA): Sanavastre, Das (La Cerdanya)
DIRECTORS: Oriol MERCADAL.
INSTITUCIÓ RESPONSABLE: Servei d'Arqueologia de la Generalitat. Equip: O.Mercadal i T. Yilaró.
BIBLIOGRAFIA: No n'hi ha.

Introducció

La present actuació es limità a tres dies de treball de camp, donat que les contínues pluges i el fet d'haver de començar la prospecció d'urgència del convent de St. Francesc/St. Agustí ens obligaren a aturar-la. Les feines que es van dur a terme van ser les següents: neteja i documentació del tall estratigràfic on apareixia una estructura, mitjançant dibuix i fotografia; recollida del poc material localitzat caigut i iniciació d'una cata per tal d'excavar el sector en extensió.

Resultats

L'hàbitat en qüestió sembla aprofitar una terrassa d'al.luvió fluvial quaternària, que es recolza en una altre d'argiles terciàries grises i lignits. En principi, aquella hauria estat parcialment arrasat per dos camins que voregen el poble, tot afectant, parcialment, el jaciment. Ara, observem dues possibles estructures de combustió, la secció de les quals seria en cubeta. La que es veu millor presenta un nivell superior de cendres, en el qual hi ha pedres afectades per la combustió (trencadisses i de tons blavosos), així com restes de tovot i algun fragment ceràmic.

Dels materials recollits, molt escadussers, podem deduir que es tracta d'una producció ceràmica molt grollera, amb un gros desgreixant de mica daurada i quars, a més a més d'elements vegetals; la cocció es realitzà a baixa temperatura i la superfície és mal acabada, mitjançant un allisat groller intern i extern. Les pastes presenten tonalitats negres i marrons, oscilant el color de les superfícies entre el beige i el negre, essent irregulars i trobant-se escardades. Les poques formes conservades són una escudella baixa, de vora quelcom exvasada i llavi aprimat; el fons, convex, d'una gran gerra i una vora engruixida per un cordó de secció rectangular, exterior i quasi imperceptible. A més, es conserva un fragment de diàfisi òssia animal molt erosionada.

En conclusió, tenim una estructura de combustió en cubeta que pertany a un hàbitat situat al bell mig de la Plana. És similar a les localitzades en hàbitats neolítics o quelcom posteriors en el temps, a Catalunya. Els materials arqueològics apunten una cronologia antiga dins la Prehistòria Recent, probablement neolítica i, en opinió nostra -per alguns paral·lels morfològics-, propera a un moment Epicardial-Postcardial (vers 4200-3600 aC, sense calibrar). Malgrat tot, és aventurat intentar-la fixar amb precisió donada l'escasada de materials que ho permetin fer amb un mínim de fiabilitat.

L'interès del jaciment és indubtable, ja que fins ara són molt pocs els hàbitats prehistòrics i molt menys, neolítics- trobats, al aire lliure, i cap al mig de la Plana cerdana. Això aporta noves dades a un patró de poblament mal conegut i, segurament, distorsionat pel baix nombre de restes conegudes. En principi, resten dues cubetes de combustió "in situ" però, per l'espai potencial que queda a la terrassa, el conjunt podria ampliar-se, fins i tot, amb altres tipus d'estructures. I de confirmar-se la cronologia seria l'ocupació més antiga de Cerdanya -si exceptuem la troballa d'un dubtós fragment de ceràmica cardial-. Haurem d'esperar una datació absoluta i/o bé l'excavació de l'àrea restant per caracteritzar millor el conjunt.

Oriol MERCADAL